

СТАНОВИЩЕ

От: Доц. д-р Радосвета Стоянова Андреева-Борисова, д.м., ръководител Катедра „Детска дентална медицина“, ФДМ, МУ-Варна, председател на научно жури съгласно заповед Р-109-500 /23.07.2018 г. на Ректора на МУ-Варна.

Относно: Дисертационен труд на тема: **„Неснемаемо коронково протезиране в детска възраст – функционални аспекти“** за придобиване на образователна и научна степен **„Доктор“** в област висше образование: **7. Здравеопазване и спорт** по професионално направление **7.2. Стоматология** и докторска програма **„Детска стоматология“**

Автор: д-р Десислава Георгиева Димитрова, докторант на самостоятелна подготовка към катедра „Детска дентална медицина“ на Факултет по дентална медицина, Медицински университет-Варна.

Научни ръководители:

Доц. д-р Мариана Йорданова Димова – Габровска, дмн

Доц. д-р Радосвета Стоянова Андреева-Борисова, дм

Научен консултант: Доц. д-р Ружа Златанова Панчева-Димитрова, дм

Представеният ми за разглеждане дисертационен труд е написан на 184 страници. Онагледен е с 16 таблици, 72 фигури и 3 приложения. Библиографията включва 323 литературни източници, от които 41 са на кирилица и 282 на латиница.

Библиографската справка е съвременна, преобладават заглавия от последните десет години. Изложението е поднесено подробно и с правилна последователност на отделните глави, на висок научен стил. Дисертационният труд е със спазена структура и съдържа всички задължителни елементи: въведение, литературен обзор, цел и задачи, материал и методи, резултати и обсъждане, заключение, изводи, библиография и приложения.

Актуалността на разработваната тема е застъпена както във въведението, така и в самия литературен обзор, в който докторантката посочва, че дефектите в зъбните структури, вследствие на кариеса и неговите усложнения, повлияват негативно нормалната дъвкателна и говорна функция, хранителния прием и външния вид на децата, може да възпрепятстват на растежните процеси и да са причина за възникване на психоемоционални промени и смущения в социалното развитие на децата.

Литературният обзор е съвременен, достатъчен по обем и тематично съответства на поставените задачи. Анализирани са научната литература относно различните средства и

методи за сменяемо и несменяемо протезиране в детска възраст. Разгледани са подробно предимствата и недостатъците на различните видове коронкови конструкции в детска възраст, от гледна точка на трите медико-биологични показателя (профилактика, функция, естетика), физичните, химичните и механичните качества на използваните материали и от гледна точка на клиничния протокол и стойността на конструкциите. Проучени са методите за изследване на удовлетвореността на пациентите от протетично лечение и са анализирани данните относно субективната оценка на децата и родителите за крайния резултат от лечението с несменяеми коронкови конструкции в детска възраст. Подробно е разгледано взаимното влияние на храненето и оралното здраве. Д-р Димитрова добре познава и дискутира проблемите, свързани с избраната тема.

Целта е формулирана точно и ясно. Изпълнението на целта се реализира чрез **четири основни задачи**. За изпълнението на задачите са използвани съвременни клинични, социологически и статистически методи.

Материалът е достатъчен, за да се изведат достоверни и репрезентативни резултати. Методиките са добре подбрани и адекватно насочени към всяка от поставените задачи. По първа задача, чрез анализ на отговорите, получени от анкетно проучване сред 767 лекари по дентална медицина у нас, са представени основните тенденции за приложението на протетични възстановявания в детска възраст. По втора задача са представени клинично-лабораторен протокол за протетично лечение с CAD/CAM композитни корони и клиничен протокол за възстановяване на кариозните дефекти с фабрични циркониеви корони. Проучени са нивата на орално-хигиенния и модифицирания гингивалния индекс сред 33 деца, протезирани с 46 CAD/CAM корони и 36 фабрични циркониеви корони. Чрез разработени за целта въпросници е изследвана удовлетвореността на малките пациенти и техните родители. По трета задача чрез серия от логопедични тестове и изследвана говорната функция при 34 деца, преди и след протезиране с различни коронкови конструкции във фронталните участъци на съзъбието. По четвърта задача са анализирани хранителните дневници на 103 деца и са изведени данни относно дневният прием на основните макронутриенти – белтъци, въглехидрати, влакнини, мазнини и вода.

Резултатите са добре описани и придружени от достатъчно таблици и фигури. Правилно са подбрани използваните статистически методи, което е предпоставка за достоверността на направените заключения.

След анализ на резултатите от първа задача, д-р Димитрова установява, че голяма част (67,9%) от анкетираните лекари по дентална медицина лекуват, често деца в своята практика, но процентът на тези, които посочват, че използват коронкови протезирания в детска възраст е много нисък – 10,6%. Това насочва към необходимост от популяризиране

на показанията, съвременните материали и методи за коронково възстановяване на детските зъби.

Резултатите от клиничните проучвания по втора задача свидетелстват за незадоволителна орална хигиена при малките пациенти, без значително повлияване от възстановяванията с коронкови конструкции. Ниските стойности на модифицирания гингивален индекс доказват отличната съвместимост на CAD/CAM и фабричните циркониеви корони с околните меки тъкани.

Данните, получени след анализа на субективната оценка на децата и родителите от проведеното лечение доказват данните от специализираната литература и определят протетичното лечение с CAD/CAM и фабрични циркониеви корони като успешно по отношение на функция, естетика и профилактика.

По трета задача, д-р Димитрова установява, че около половината от децата (54,5%), които преди възстановяване на дефектите на фронталните зъби имат нарушения в звукопроизношението на съскавите звуци, след поставяне на конструкциите значително подобряват звуковата си артикулация. Това насочва вниманието към внимателно планиране и изработване на конструкциите, с цел възстановяване на подходящи условия за извършване на речевата дейност, която е основен фактор за нормалното социално и психологическо развитие на децата.

По четвърта задача получените резултати показват, че протетичното лечение с неснимаеми коронкови конструкции в детска възраст осигурява предпоставки за нормален прием на основните макронутриенти. Установените данни за дневен прием на белтъци и въглехидрати отговарят на физиологичните норми за хранителен прием, а всички деца с изключение на най-малките имат завишен прием на мазнини.

Направените заключения и изводи са следствие от постигнатите резултати.

Приносите от разработения труд са актуални и приложими в практиката.

Научно-приложни приноси:

1. Въз основа на анкетно изследване са проучени основните тенденции по отношение на използваните материали и методи на протетичното лечение с неснимаеми коронкови конструкции и са изведени са статистически значими изводи за цялата популация на лекарите по дентална медицина в България.
2. За пръв път у нас са анализирани промените в оралната хигиена и гингивалните тъкани след възстановяване с композитни CAD/CAM и фабрични циркониеви корони.
3. Направен е анализ на удовлетвореността от протетично лечение с CAD/CAM и фабрични циркониеви корони на децата и техните родители. Разработени са въпросници за оценка на субективното мнение на малките пациенти и техните настойници.

4. За пръв път у нас е проведено проучване относно звуковата артикулация и говорната функция на деца преди и след поставяне на протезни конструкции във фронталните сектори на съзъбието.
5. Въз основа на оценка на хранителния прием на протеини, въглехидрати, фибри и мазнини е изследвано влиянието на протетичното лечение на силно разрушените детски зъби върху възможността за осъществяване на пълноценно и балансирано хранене.

Методични приноси:

1. Предложена е методична последователност за протетично лечение на временни зъби с фабрични циркониеви корони и неснемаеми коронкови конструкции, изработени по CAD/CAM технология от композитен материал.
2. За пръв път у нас са анализирани и оценени възможностите, предимствата и функционалните аспекти на естетичното неснемаемост коронково протезиране в детска възраст.
3. На основата на методична последователност за логопедично изследване на говорната функция са изследвани звуко-произношението и говорната артикулация при деца, преди и след поставянето на коронкови конструкции в фронталните сектори на съзъбието.
4. Посредством субективна оценка на децата и техните родители е оценен крайният резултат от проведеното протетично лечение по трите медико-биологични показатели – профилактика, функция, естетика.

Приноси с потвърдителен характер:

1. Потвърждава се високата профилактична стойност на фабричните циркониеви корони по отношение на оздравителните процеси в околните гингивални тъкани.
2. Доказана е високата удовлетвореност на децата и родителите по отношение на основните аспекти на протетичното лечение (профилактика, функция, естетика), след възстановяване с фабрични циркониеви корони.
3. Възстановяването на целостта на зъбните структури във фронталните сектори на съзъбието значително подобрява произношението на съскавите и шушкавите съгласни звуци.

Дисертационният труд е осъществен изцяло от дисертантката под ръководството на научните ръководители и научния консултант. Във връзка с дисертационния труд авторката е популяризирила научните си разработки в три публикации. Д-р Димитрова е водещ автор във всички включени в представения списък научни разработки. Към представения окончателен вариант на дисертационния труд нямам критични бележки.

Препоръчвам на д-р Димитрова да популяризира резултатите от своя труд чрез публикуване на получените резултати в специализирани списания.

Авторефератът отговаря на изискванията на закона за развитие на академичните кадри. Няма пропуски в приложената от д-р Десислава Димитрова документация. Отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Правилника за условията и реда за придобиване на научните степени и заемане на академични длъжности във Факултет по дентална медицина, Медицински Университет „Проф. Д-р Параскев Стоянов“- Варна.

В заключение: Дисертационният труд на д-р Десислава Георгиева Димитрова *„Неснемаемо коронково протезиране в детска възраст – функционални аспекти“* е собствен принос към науката. Научният труд, както и публикациите по темата доказват, че дисертантката притежава теоретични знания по третирания проблем и умения за самостоятелно провеждане на изследвания. Целта и поставените задачи са успешно изпълнени.

Ще гласувам убедително с „Да“ за присъждането на образователната и научна степен „ДОКТОР“ на д-р Десислава Димитрова и препоръчвам на уважаемото Научно жури да присъди научната и образователна степен „Доктор“ по научната специалност „Детска стоматология“ на д-р Десислава Георгиева Димитрова.

Гр. Варна

Изготвил становището:

/ Доц. д-р Радосвета Андреева, д.м./